

מסע אל תוך
עצמך

פרק 06

עם של
מספרי
סיפורים

שבת
מכל הסוגים

OLAMI MENTORSHIP

מה עושים היום?

במסגרת המסע אל תוך עצמך שוחחנו על זהות ועל הברית היהודית, דיברנו על חינוך ועל הכרות עמוקה ופנימית, שוחחנו על אנטישמיות ועל מיהו ומהו העם היהודי.

בשיעור הנוכחי נכיר את התפקיד המרכזי שלנו - חוליה בשרשרת הדורות.

מדוע התפקיד חשוב כל כך? אלו ערכים קיבלנו מהדורות הקודמים? אלו ערכים אנו מעבירים לדורות הבאים?

כיצד עושים זאת?

לימוד מהנה ומועיל!

מאחורי הקלעים...

לא תמיד היו הדברים כך. עלילת הדם הראשונה התקיימה שם, בנוריץ'. הטבח הקשה ביורק, גירוש היהודים בידי המלך אדוארד ועוד חרוטים באותיות של דם בדברי ימיה של הממלכה הבריטית.

מהמקום הזה הוא בחר לשאת את הנאום המכונן הבא. נאום שמעמיד באור אחר את המחוייבות האישית של כל אחד ואחת מאיתנו להעביר הלאה את המורשת שלנו, את התורה והמצוות. להעביר לדורות הבאים, אך גם לוודא שאחינו ואחיותינו מכירים את זהותם היהודית, את אור התורה ואת דרך ה'.

טירת וינזדור היא הטירה העתיקה בעולם המשמשת למגורים ללא הפסקה. הטירה נבנתה לפני קרוב לאלף שנים, היא ביתם של מלכי אנגליה לדורותיהם ונחשבת אייקון תרבותי והיסטורי בממלכה. בשנת תש"ס (2000) הוזמן הרב יונתן זקס לשאת דברים באירוע ייחודי הנערך בטירה אחת לשנה. זו היתה הפעם הראשונה בה יהודי נשא דברים בארוע כזה ועל כן הרב זקס ייחס משמעות גדולה לדברים אותם בחר לשאת במקום. הוא ידע כי למרות שכיום אנגליה נחשבת מלכות של חסד והיהודים חיים בה בהשקט ובטח,

להיות חלק מההיסטוריה

הייתי בוחר בו. הוא היה בוחר בי. אבל בלית ברירה הייתי מקבל עליו מערכת של מחויבויות, יחסים מוסריים עם העבר ועם העתיד. הייתי נהיה חלק מההיסטוריה של הטירה ושל ירשיה...

מעט מעט הייתי מבין שדור אחר דור של מלכי אנגליה ומלכותיה התאמצו לשמר את הטירה ולהעבירה ללא פגע לדורות הבאים. הם נתנו את מבטחם באלה העתידים לבוא אחריהם והאמינו שגם הם יעשו כמותם. ועתה, משהגיעה הטירה לידי, אהיה בטוח מעל לכל ספק שגם לי יש מחויבות מוסרית להגן עליה ושאם אכל בתפקידי זה אבגוד באמונם של אותם דורות קודמים.

אני מנסה להעלות בדעתי איזו הרגשה יש לאדם היורש מבנה כמו טירת וינדזור. לחיות במקום כזה הרווי בכל כך הרבה היסטוריה, פירושו לרצות לדעת את ההיסטוריה הזאת – כיצד נוצר המבנה הזה ומדוע. בשעה שהייתי בוחן את השאלה הזאת הייתי לומד על ראשיתו של המבנה, הרחק בימיו של ויליאם הכובש באתר האגדי של השולחן העגול של המלך ארתור. הייתי מגלה כי במהלך המאות הבאות המבנה הורחב נבנה מחדש וגדל והשתנה פעמים רבות...

לימוד ההיסטוריה הזאת איננו גילוי עובדות סתם. המבנה הזה יהיה היסטוריה שלי מפני שירשתי אותו. לא

טירה עשויה מילים

זה מבנה ובכל זאת זהו בית
מקום שאפשר לחיות בו. יותר
משהוא שייך לנו אנחנו שייכים לו.
מה שיש לנו אין לנו מבנה גשמי
אלה משהו אחר סיפור.

לכך התכוון אדמונד ברק שכינה
את החברה שותפות 'לא רק בין
החיים, אלה בין החיים, המתים
והעתידיים להיוולד'. אני חלק
מסיפור שפרקיו הראשונים נכתבו
בידי אבות אבותיי ואת הפרק
הבא שלו אני נקרא עתה לכתוב.
בבוא השעה עלי להעביר ולילדיי
והם לילדיהם כך שהסיפור
היהודי יוכל להמשיך להתקיים.

היהודים לעולם לא יהיו בעלים
של מבנים כמו טירת ווינדזור.
זה לא סוג העם שלנו. אבל אנו
בעליו של משהו שהודו אינו נופל
מהודם של הבניינים האלה והזמן
קידש אותו עוד יותר משקדש
אותם. הטירה היהודית אינה
בנויה לבנים או אבנים כי אם
מילים. אבל גם היא נשמרת
מאות בשנים, נמסרה מדור לדור.
גם אותה הרחיבו וביצרו תקופה
אחר תקופה. נצרוה וקיימוה
באהבה. כילד ידעתי שיום אחד
היא אירש אותה מהוריי, כפי
שהם ירשו אותה מהוריהם. אין

למען תספר

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בֹּא אֶל פַּרְעֹה כִּי אֲנִי הִכְבַּדְתִּי אֶת לְבֹ
וְאֶת לֵב עֶבְדָּיו לְמַעַן שְׁתִּי אֶתְתִּי אֵלֶּה בְּקִרְבּוֹ: **וּלְמַעַן תִּסְפָּר**
בְּאָזְנֵי בְנֵי וְבֵן בְּנֵי אֶת אֲשֶׁר הִתְעַלְלֵתִי בְּמִצְרַיִם וְאֶת אֶתְתִּי
אֲשֶׁר שִׁמְתִּי בָּם וַיִּדְעֶתֶם כִּי אֲנִי ה' (שמות, י, א-ב):

בְּנַעֲרֵינוּ וּבְזַקְנֵינוּ נִלְךָ **בְּבָנֵינוּ וּבְבָנוֹתֵנוּ** בְּצֹאנֵנוּ וּבְבִקְרָנוּ נִלְךָ כִּי
חַג ה' לָנוּ (שם, ט).

וְהִגַּדְתָּ לְבְנֵיךָ בַּיּוֹם הַהוּא לֵאמֹר בְּעֵבֹר זֶה עָשָׂה ה' לִי בְּצֹאתִי
מִמִּצְרָיִם: וְהָיָה לָךְ לְאוֹת עַל יָדְךָ וּלְזִכְרוֹן בֵּין עֵינֶיךָ לְמַעַן
תִּהְיֶה תּוֹרַת ה' בְּפִיךָ כִּי בְיַד חֲזָקָה הוֹצֵאתָ ה' מִמִּצְרָיִם (שם,
ח-ט).

חושבים יחד

מדוע הקשר הבין דורי חשוב כל כך?
למה התורה מדגישה שוב ושוב את התפקיד
שלנו כמעבירי המסרים לדור הבא?

ונשמע בקול אבינו

יהיה לכם כי באהלים תשבּו כל־ימיכם למען תחיו ימים רבים על־פני האדמה אשר אתם גרים שם:

ונשמע בקול יהונדב בן־רכב אבינו לכל אשר צונו לבלתי שתות־יין כל־ימינו אנחנו נשינו בנינו ובנותינו: ולבלתי בנות בתים לשבתנו וכרם וזרע לא יהיה לנו:

ונשב באהלים ונשמע ונעש ככל אשר צונו יונדב אבינו: ויהי בעלות נבוכדראצר מלך־בבל אל־הארץ ונאמר באו ונבוא ירושלים מפני חיל הכשדים ומפני חיל ארם ונשב בירושלים:

הדבר אשר־היה אל־ירמיהו מאת ה' בימי יהויקים בן־יאשיהו מלך יהודה לאמר:

הלוך אל־בית הרכבים ודברת אותם והבאותם בית ה' אל־אחת הלשכות והשקית אותם יין: ופקח את־יאזניה בן־ירמיהו בן־חבצניה ואת־אחיו ואת־כל־בניו ואת כל־בית הרכבים:

ואבא אתם בית ה' אל־לשכת בני חנן בן־יגדליהו איש האלהים אשר־אצל לשכת השרים אשר ממעל ללשכת מעשיהו בן־שלם שמר הסף:

ואתן לפני בני בית־הרכבים גבעים מלאים יין וכסות ואמר אליהם שתו־יין:

ויאמרו לא נשתה־יין כי יונדב בן־רכב אבינו צוה עלינו לאמר לא תשתו־יין אתם ובניכם עד־עולם:

ובית לא־תבנו וזרע לא־תזרעו וכרם לא־תטעו ולא

אופזיק יח?

- למה חשוב שכולם יראו?
- למה לא כולם הסכימו?
- איך היית משכנע אותם?
- מה חשוב לך אתה להעביר הלאה?
- ואיך אתה מעביר שזה יהיה?

מדברים על זה...

מתי היה קל יותר לשמר את הזהות
היהודית הבין-דורית? בגלות בין הגויים או
בארץ?

אלו אתגרים עומדים כיום בפני הורים
שרוצים להעביר את המסרים והערכים
לדורות הבאים?

כיצד עברו במשפחה שלכם ערכים מדור
לדור? מנהגים, ניגונים ועוד...

מאיזה גיל מתחילים?

מעשה שנכנסו זקנים אצל ר'
דוסא בן הרכינס לשאול לו... ראה
את רבי יהושע וקרא עליו: "את
מי יורה דעה"... זְכוּר אני שהיתה
אמו מולכת עריסתו לבית הכנסת
בשביל שיתדבקו אזניו בדברי
תורה (ירושלמי, יבמות, פרק א'
הלכה ו)

מי הערב?

בשעה שעמדו ישראל לקבל התורה, אמר להם: אני נותן לכם תורתני – הביאו לי ערבים טובים שתשמרוה ואתננה לכם...

אמרו: הרי בנינו עורבים אותנו. אמר הקב"ה: הא ודאי ערבים טובים! על ידיהם אתננה לכם, זהו שכתוב: "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז" (שיר השירים רבה, א, ג)

חובביק יחד

מדוע יש צורך בערבים עבור קבלת התורה?
מדוע הבנים הם הערבים הטובים ביותר?

לא לייז הילדים!

כי על הילדים אנו מרגישים אחראים במאה אחוז. אנו חשים כי הצלחתם ועתידם תלויים בהחלטות שאנו נקבל. זו הסיבה שאנו כל כך זהירים בכל החלטה. ה'ערבות' שאנו חשים כלפיהם. ה'מעורבות', התחושה שהצלחתם הצלחתינו והתעלותם התעלותנו גורמת לנו לעשות הכל למענם, בצורה הטובה ביותר.

'בנינו ערבים בעדינו' כי הם הערובה לכך שתמיד ננסה להבין טוב יותר את רצון ה'. הם הערובה לכך שגם אם יצרנו הרע מצליח לגרום לנו לסטות מדרך הישר, תמיד נרצה לחזור לדרך הנכונה, בשביל הילדים.

מכירים את הביטוי: 'לא לייז הילדים'? הרבה פעמים אנו עושים משהו שהמצפון שלנו לא לגמרי רגוע איתו. אנו מסוגלים לבצע פעולות שלא היינו רוצים שהילדים שלנו יעשו. אבל, לא לייז הילדים. לעולם לא נעניק לילדנו גישה חופשית לתכנים שאינם ראויים. לעולם לא נחשוף את ילדנו לעולמות בעייתיים ופסולים. גם אם לעצמנו אנו עלולים לותר לפעמים, להיכנע לפיתויים ולרצונות רגעיים, על הילדים שלנו נשמור ככל יכולתנו. נדאג שהם לכל הפחות ילכו בדרך הטובה והסלולה, בלי לסטות ימין או שמאל.

מדוע?

כנגד ארבעה בנים...

בְּרוּךְ הַמָּקוֹם, בְּרוּךְ הוּא, בְּרוּךְ שֶׁנָּתַן תּוֹרָה
לְעַמּוֹ יִשְׂרָאֵל, בְּרוּךְ הוּא. כְּנֶגֶד אַרְבָּעָה בָּנִים
דִּבְרָה תּוֹרָה: אֶחָד חָכָם, וְאֶחָד רָשָׁע, וְאֶחָד
תָּם, וְאֶחָד שְׂאִינוֹ יוֹדֵעַ לְשֵׁאוֹל.

סימני דרך

מצוות והוראות רבות מחייבות אותנו לשים לב לחינוך הילדים ולקשר הבין דורי. החל מ'שאל אביך ויגדך, זקניך ויאמרו לך', 'כבד את אביך ואת אמך' ועד 'ושנתם לבניך ודיברת בהם'. לילה אחד בשנה מוקדש לכך במיוחד. ליל הסדר הוא היום בו הילדים במרכז: 'והגדת לבנך ביום ההוא' לא אמרתי אלא בשעה שמצה ומרור מונחים לפניך.

חושבים על כה

- מדוע חשוב לתת מענה שונה לכל ילד?
- מדוע מקפידים על שלמות השוני כל הילדים יהיו סביב שולחן סדר אחד?

מה אני רוצה להעביר לדור הבא?

מעלים על הכתב...

כתבו שלושה ערכים שחשוב
לכם להעביר לדורות הבאים!

תודה רבה!

OLAMI MENTORSHIP